

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

М.І. Пугач

УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Зошит для узагальнення знань
9 клас

*Схвалено для використання у загальноосвітніх
навчальних закладах комісією з географії
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 911.2
ББК 65.04я7
П 88

Рецензенти:

доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геоєкології та методики викладання екологічних дисциплін Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

Царик Л.П.

методист Хмельницького обласного інституту післядипломної освіти

Галкін Д.В.

вчитель географії Навчально-виховного об'єднання №28 м. Хмельницького

Мала І.Л.

вчитель географії середньої загальноосвітньої школи №25 м. Хмельницького

Савка Н.І.

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією з географії
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(лист №21.1/12-Г-382 від 11.07.2017 р.)*

Пугач М.І.

П88 Україна і світове господарство : зошит для узагальнення знань. 9 клас. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2017. — 40 с.

ISBN 978-966-10-4956-6

Пропонований посібник укладено згідно з чинною програмою курсу географії для 11-річної школи та вимог Міністерства освіти і науки України щодо критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Структура посібника така, що до кожної з п'яти рекомендованих для уроків узагальнення тем виділено: основний обсяг знань і вмінь, що їх повинен набути учень на кожному рівні навчальних досягнень; тестові завдання (за типологією завдань для зовнішнього оцінювання) для перевірки досягнень учнів з географії (початковий і середній рівні); теоретичні питання, які вимагають умінь робити зіставлення та висновки; комплексні питання, що дають змогу учневі проявити творчі здібності (достатній і високий рівні); місця для виконання завдань при проведенні оцінювання; загальна шкала навчальних досягнень учня "Сходінки навчальних досягнень".

Для учнів 9-х класів, учителів географії, батьків.

УДК 911.2
ББК 65.04я7

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути
відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

Пугач Микола Іванович

УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Зошит для узагальнення знань

9 клас

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Василь Герасимчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Івана Бліща*

Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 1.08.2017. Формат 70×100/32.

Папір офсетний. Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 3,24. Умовн. фарбо-відб. 3,24.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

Збут: (0352) 43-00-46, (050) 338-45-20

Книга поштою: (0352) 51-97-97, (067) 350-18-70, (066) 727-17-62

mail@bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-4956-6

© Навчальна книга — Богдан, 2017

Передмова

Структура і зміст програми з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопродметних і міжпредметних зв'язків, гуманізації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації.

Мета посібника — допомогти учням та вчителям географії у підготовці до уроків узагальнення у 9 класі загальноосвітніх навчальних закладів.

Посібник укладено відповідно до вимог чинної програми з географії, затвердженої Міністерством освіти і науки України. Він дає змогу здійснювати ефективну перевірку рівня опанування учнями програмового матеріалу з кожної теми.

У кожній темі оцінюванню передують перелік основних вимог до знань, умінь і навичок учнів після вивчення ними відповідної теми — “Основний обсяг знань і вмінь”.

Посібник містить завдання чотирьох рівнів складності.

- **Завдання першого рівня складності (початкового)** — це тести і завдання для перевірки досягнень з географії, що вимагають однозначної відповіді на запитання.
- **Завдання другого рівня складності (середнього)** — це тести і завдання для перевірки досягнень з географії, що вимагають неоднозначної відповіді на запитання.
- **Завдання третього рівня складності (достатнього)** вимагають глибоких знань з географії, вмінь робити зіставлення та деякі висновки.
- **Завдання четвертого рівня складності (високого)** — це комплексні питання, які дають змогу учневі проявити творчі здібності, висловити власні думки, переконливо аргументувати особисту життєву позицію.

Структура запропонованих у посібнику уроків узагальнення така, що дає змогу використовувати як усі завдання, так і окремі з них.

Шкала оцінювання:

- I. Початковий — 4 питання (по 0,75 бала). Максимальна кількість балів — 3.
 - II. Середній — 3 питання (1 бал). Максимальна кількість балів — 3.
 - III. Достатній — 2 питання (по 1,5 бала). Максимальна кількість балів — 3.
 - IV. Високий — 1 питання (3 бали). Максимальна кількість балів — 3.
- Усього — 12 балів.

Сходи́нки навчальних досягнень

11				
10				
9				
8				
7				
6				
5				
4				
3				
2				
1				
5				
	1	2	3	4

Оцінка в балах

№ теми

Дата проведення

Рухаючись “сходи́нками навчальних досягнень”, ви, любі друзі, стаєте на шлях пошуку, пізнання, самоствердження.

Бажаю вам цікавої та щасливої подорожі у чарівний світ географії. Ваші успіхи сприятимуть процвітання та збагаченню нашої України і тішитимуть учителів та батьків.

Долайте “сходи́нки” і прагніть якомога вищого рівня.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці

ТЕМА 1. ВСТУП. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

називає ознаки понять «національна економіка», «валовий внутрішній продукт», «індекс людського розвитку», «спеціалізація території (населеного пункту, району, регіону, країни)», «міжнародний поділ праці», «світове господарство» («світова економіка»), «світовий ринок», типи економічних систем; **розуміє** вплив природних і суспільних чинників на розміщення виробництва (природних умов, сировинний, паливно-енергетичний, водний, працересурсний, споживчий, транспортний, науковий, екологічний, військово-стратегічний); сутність тенденцій розвитку світового господарства (інтернаціоналізації виробництва, інформатизації, глобалізації, регіональної економічної інтеграції), багаторівневості світового господарства; наводить приклади країн світу з різним рівнем економічного розвитку (за типізацією ООН), ТНК в Україні; знає і розуміє роль міжнародних організацій у світовій економіці; **пояснює** вплив глобалізації на темпи розвитку світового господарства та національних економік країн різних типів;

розрізняє сектори національної економіки (первинний, вторинний, третинний), форми просторової організації господарства (економічні райони, елементи територіальної структури промисловості, сільського господарства тощо); **аналізує** секторальну модель економіки України та порівнює її з іншими державами; **знаходить і показує** на карті країни «Великої сімки» (G-7), «Великої двадцятки» (G-20); **уміє** отримувати та аналізувати інформацію щодо типізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку; **вміє аналізувати і оцінювати** власні здібності й уподобання та співвідносити їх до ринку праці в Україні; **усвідомлює** значення форм суспільної організації виробництва та їх використання у різних видах людської діяльності; **оцінює** вплив глобалізації на економічну діяльність населення (на прикладі свого регіону).

ТЕМА №2. ПЕРВИННИЙ СЕКТОР ГОСПОДАРСТВА

називає види діяльності в сільському господарстві, види сільськогосподарських угідь; основні лісові пояси світу; види мінеральних ресурсів за використанням;

наводить приклади впливу природних і суспільних чинників на рівень розвитку та спеціалізацію сільського господарства в регіоні світу, країні; країн з аграрною міжнародною спеціалізацією; найбільших країн-експортерів та країн-імпортерів нафти, природного газу, кам'яного вугілля;

пояснює поширення в світі свинарства, птахівництва, формування спеціалізованих районів скотарства, вівчарства; розміщення лісових поясів світу, лісових масивів в Україні; лідерство окремих країн на світових ринках мінеральної сировини за сукупністю природних і суспільних чинників, зміщення видобувної промисловості до районів зі складними природними умовами, на шельф Світового океану; розуміє закономірності поширення родовищ і басейнів корисних копалин; показує на карті світу зони (райони) вирощування пшениці, кукурудзи, рису, бавовнику, льону-довгунцю, соняшнику, сої, маслин, олійної пальми, цукрової тростини, цукрового буряку, картоплі, чаю, кави, какао-бобів, на карті України сільськогосподарські зони, гірські та приміські райони; ліси помірного поясу, вологі екваторіальні й тропічні ліси, райони лісового господарства у світі та в Україні; найбільші басейни нафти і природного

газу — *Перської затоки, Західносибірський, Зондський, Сахарський, Гвінейської затоки, Техаський, Мексиканської затоки, Західноканадський, Північноморський*, основні райони видобування нафти і природного газу в Україні;

найбільші басейни та райони видобутку вугілля — *Верхньосілезький (Польща), Кузнецький (Росія), Карагандинський (Казахстан), Північно-Східний (Китай), Східний (Індія), Аппалацький (США), Південно-Східний (Австралія), Донецький та Львівсько-Волинський (Україна)*;

країни з найбільшими обсягами видобутку залізних руд — *Бразилія, Австралія, Канада, Китай, Індія, Україна*, басейни та райони видобування залізних та марганцевих руд в Україні;

найбільші райони видобутку руд кольорових металів — *Кордильєри-Анди, «вольфрамово-олов'яний пояс» Азії, «мідний пояс» Африки*;

основні родовища руд кольорових металів, що їх розробляють в Україні;

основні центри видобутку кам'яної солі в Україні;

характеризує особливості розміщення рослинництва й тваринництва в Україні; аналізує карти сільськогосподарських культур та тваринництва; **визначає** місце України на світових ринках сільськогосподарської продукції; **порівнює** лісозабезпеченість України, світу й окремих його регіонів; аргументує свою позицію щодо запровадження ринку земельних ресурсів в Україні; усвідомлює відповідальність громадянина, місцевих громад, держави за збереження лісових ресурсів; суспільну значущість раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів в Україні; **оцінює** місце України на світових ринках нафти, природного газу, вугілля, руд чорних і кольорових металів.

ТЕМА №3. ВТОРИННИЙ СЕКТОР ГОСПОДАРСТВА

називає типи електростанцій за джерелом енергетичних ресурсів, шляхи енергозбереження; види чорних і кольорових металів; види мінеральних добрив, види хімічної продукції, види будівельних матеріалів; види продукції машинобудівних підприємств, чинники розміщення окремих виробництв машин та устаткування; види тканин та сировини для їх виробництва; складові харчової промисловості; **наводить приклади** найбільших країн-виробників та країн-споживачів електроенергії, країн, у яких домінує виробництво електроенергії на ТЕС, ГЕС або АЕС; найбільших країн-виробників чавуну, сталі, що забезпечені сировиною або орієнтуються на значні обсяги споживання, країн, що виплавляють найбільше в світі та Європі алюмінію, титану, міді; найбільших у світі країн-виробників мінеральних добрив та полімерів, деревини та паперу; найбільших країн-виробників легкових автомобілів, літаків, морських суден, верстатів, електроніки; найбільших у світі та Європі країн-виробників та країн-експортерів тканин, одягу, взуття; традиційних виробництв харчових продуктів різних країн світу; **розуміє** вплив спеціалізації сільського господарства, споживчого чинника та ТНК на розвиток харчової промисловості;

пояснює розміщення енергогенерувальних потужностей в Україні; розміщення підприємств чорної і кольорової металургії в Україні; вплив різних чинників на розміщення виробництв хімічної продукції, деревини й паперу, будівельних матеріалів; розміщення виробництв транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, електротехнічної та електронної продукції побутового призначення; розміщення в Україні підприємств харчової промисловості у малих містах, селищах міського типу і великих селах;

розуміє вплив сировинного, паливного, електроенергетичного, транспортного, споживчого, екологічного чинників на розміщення металургійних комбінатів, місце України у світовому виробництві алюмінію з природної сировини; причини виникнення проблем у виробництві машин та устаткування в Україні; вплив працересурсного та споживчого чинників на розвиток текстильного, швейного, взуттєвого виробництва;

показує на карті найбільші центри виробництва мінеральних добрив, виробів з гуми, побутової хімії, ліків в Україні — *Костянтинівка, Сєверодонецьк, Кам'янське, Черкаси, Суми, Запоріжжя, Одеса, Яни Капу (Краснопереконськ), Біла Церква, Харків, Київ, Умань*, центри виробництва деревини й паперу в Україні;

ГЕС (ГАЕС) — каскад ГЕС на Дніпрі, Дністровська, Ташлицька; АЕС — Запорізька, Південноукраїнська, Рівненська, Хмельницька; ТЕС — Запорізька, Придніпровська, Трипільська, Зміївська, Слов'янська, Ладижинська, Бурштинська; центри чорної металургії в Україні — Кривий Ріг, Дніпро, Кам'янське, Запоріжжя, Нікополь, Маріуполь, Краматорськ, Алчевськ; центри кольорової металургії в Україні — Миколаїв, Запоріжжя, Іршанськ, Київ, Побузьке, Бахмут, Кам'янське; найбільші країни-виробники машин та устаткування — США, Канада, країни ЄС, Японія, Китай, нові індустріальні країни, найбільші центри машинобудування в Україні; найбільші центри текстильного, швейного, взуттєвого виробництва в Україні; центри найвідоміших народних промислів; найбільші центри виробництва харчових продуктів і напоїв в Україні; **знає** права споживача на якісні товари і послуги; характеризує особливості виробництва окремих видів продукції харчової промисловості; сировинну базу виробництва хімічної продукції, паперу; **характеризує** сучасні тенденції розвитку і розміщення виробництва машин і устаткування; **аналізує** карту харчової промисловості України; статистичні дані щодо обсягів виробництва та експорту металургійної продукції в Україні та світі; зв'язки між хімічними, металургійними та іншими видами виробництв; аналізує карту легкої промисловості України; **порівнює** структуру виробництва електроенергії в Україні та провідних державах світу;

оцінює перспективи використання відновлюваних джерел енергії різних видів в світі, Україні та своєму регіоні; наслідки впливу металургійного виробництва на довкілля та здоров'я населення; вплив приватного капіталу на розвиток металургійного виробництва в Україні; вплив виробництва хімічної продукції й паперу на довкілля та здоров'я населення; вплив хімічного виробництва на рівень соціально-економічного розвитку країни; роль машинобудування у розвитку світового господарства та господарства України; перспективи розвитку виробництва тканин, одягу та взуття в Україні; місце України на світовому та європейському ринках продовольства; **виявляє** переваги і недоліки виробництва електроенергії на різних типах електростанцій; **надає** перевагу продуктам харчування українського виробництва над іншими під час планування покупок для родини; **робить висновок** про значення будівельних матеріалів своєї місцевості для розвитку будівельного бізнесу.

ТЕМА №4. ТРЕТИННИЙ СЕКТОР ГОСПОДАРСТВА. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

називає види транспорту, істотні ознаки понять «транспортний вузол», «транспортна магістраль», «обсяг перевезень», «вантажобіг»; види торгівлі, ознаки поняття «зовнішня торгівля», показники зовнішньої торгівлі; види туризму, ознаки понять «туризм», «рекреаційні ресурси», «інфраструктура туризму»; ознаки понять «кредит», «фінансовий центр», «офшор», «аутсорсинг»; називає глобальні проблеми людства; розуміє особливості кожного виду транспорту і його роль у перевезенні вантажів та пасажирів в Україні, домінуючу роль транспорту в експорті послуг Україною; вплив природних і суспільних чинників на розвиток туризму; вплив чинників на розвиток освіти й науки в країні; взаємозв'язок між рівнем розвитку господарства і обсягом фінансових послуг у країні; наводить приклади найбільших транспортних вузлів в Україні; конфліктонебезпечних регіонів Європи та світу; пояснює значення фінансового сектору економіки держави та роль фінансових знань для формування добробуту кожної людини;

характеризує поширення глобальних проблем та їх прояв на території України, складники та основні положення концепції сталого розвитку.

показує на карті: найбільші за вантажобігом морські порти Східної Азії, Європи; морські судноплавні канали — *Панамський, Суецький, Кільський*; найбільші за пасажиробігом аеропорти світу; країни з надшвидкісними залізницями; країни з найбільшою протяжністю автомобільних шляхів; основні залізниці, автомагістралі, морські й річкові порти, аеропорти, міжнародні транспортні коридори в Україні; головні регіони світової торгівлі; основні райони туризму в Україні; найвідоміші центри освіти та науки в Україні і світі; найбільші міжнародні фінансові центри — *Лондон, Нью-Йорк, Сингапур, Сянган (Гонконг), Токіо, Шанхай, Мумбаї, Франкфурт-на-Майні, Чикаго*; країни-офшори, країни-лідери на ринку програмного забезпечення; країни, що володіють ядерною зброєю, найбільші в світі райони екологічної катастрофи; **аналізує** сутність, причини виникнення, особливості розвитку сучасних глобальних проблем;

оцінює транзитне значення транспортних магістралей в Україні; вплив різних видів транспорту на довкілля та здоров'я населення; роль малого підприємництва у розвитку ринку товарів і послуг; роль освіти у формуванні громадянського суспільства в Україні; наслідки прояву глобальних проблем для окремих регіонів і країн світу, роль світової громадськості та міжнародних організацій у їх розв'язуванні; **уміє** раціонально використовувати різні види транспорту під час планування поїздки; **обґрунтовує** залежність обсягів торгівлі між країнами від рівня їхнього економічного розвитку та інтеграційних процесів у світі; рівень розвитку туризму в окремих регіонах, країнах, районах України; особливості розміщення аутсорсингу в світі, прискорений розвиток аутсорсингу інформаційних технологій в Україні; можливі шляхи подолання глобальних проблем.

ВІДПОВІДІ ДО УСІХ ЗАВДАНЬ ЗАПИШІТЬ У БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ,
ПОДАНИЙ НА ЗВОРОТІ СТОРІНКИ

ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Вкажіть елемент територіальної структури, що сформувався в межах міської агломерації, де промислове виробництво відіграє містоутворювальну роль:
а) промисловий центр; б) промисловий вузол;
в) промисловий район; г) промислова агломерація.
2. Вкажіть державу, що належить до високорозвинених країн:
а) Італія; б) Аргентина; в) Польща; г) Куба.
3. Вкажіть вид економічної діяльності України, що належить до вторинного сектору економіки:
а) лісове господарство; б) машинобудування;
в) транспорт; г) сільське господарство.
4. Вкажіть правильне визначення економічного району:
а) територіально-компактні частини країни, що виділяють за ознаками природно- та історико-географічного, виробничого та трудового потенціалів;
б) території з яскраво вираженою індустріально-виробничою спеціалізацією;
в) сукупність промислових центрів, що пов'язані між собою інфраструктурою і трудовими ресурсами;
г) злиття систем міських поселень.

СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

Завдання з вибором кількох правильних відповідей

5. Вкажіть країни з перехідною економікою:
а) Ісландія; б) Грузія; в) Албанія; г) Індія.

Завдання, що передбачає запис правильної відповіді у таблицю

6. Вкажіть групи країн, які належать до напівпериферії світового господарства.

Закінчіть речення

7. Сукупність національних ринків окремих країн, що пов'язані між собою міжнародними економічними відносинами, називають... .

ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

8. Встановіть відповідність між країнами та їхнім місцем у типізації країн світу за рівнем економічного розвитку:
1) Саудівська Аравія; а) найменш розвинені держави;
2) Німеччина; б) країни-експортери палива;
3) Індонезія; в) країни «Великої двадцятки»;
4) Ємен. г) нові індустріальні країни;
д) країни перехідної економіки.
9. Розташуйте послідовно елементи територіальної структури господарства України, починаючи з найбільшого:
а) промисловий район; б) промисловий вузол;
в) промисловий пункт; г) промислова агломерація.

